

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2026-42

15.1.2026

Frende Skadeforsikring AS

Bygning - innbo (kombinert)

Brannskade etter bruk av propanpistol – fal. § 4-9 annet ledd.

Sikredes hus brant ned etter at sikrede forsøkte å tine et frosset vannrør ved bruk av propanpistol. Tekniske undersøkelser konkluderte med at brannen mest sannsynlig var forårsaket av propanbrenneren. Foretaket varslet avkortning 23.7.24 og reduserte erstatningen med 10 %, begrenset til kr 500 000. Sikrede anførte at foretaket bygget vedtaket på feil faktum og ikke hadde sannsynliggjort årsakssammenheng mellom bruken av propanpistol og brannen. Sikrede viste til at propanpistolen ble brukt kortvarig og kontrollert, at tekniske rapporter var feiltolket, og at hendelsesforløpet, tidslinjen og hans opphold i huset etter siste bruk av pistolen, talte mot at en flammebrann kunne ha utviklet seg uten at han oppdaget den. Det ble også anført at dieselbrenneren ikke var tilstrekkelig utredet, at foretakets brannforklaringer var motstridende, og at det ikke forelå sannsynlighetsovervekt for grov uaktsomhet. Foretaket anførte at den tekniske dokumentasjonen med klar overvekt pekte på at brannen startet i området der sikrede brukte propanpistolen, og at bruken av åpen flamme innendørs utgjorde en åpenbar brannfare. Det ble vist til at pistolen ble funnet et annet sted enn der sikrede hevdet å ha satt den fra seg, at brannen hadde startet kort tid etter at han forlot boligen, og at dieselbrenneren var utelukket som årsak. Foretaket viste videre til sikkerhetsforskriftene for varme arbeider, som krevde brannvakt i minst én time etter avslutning, og anførte at sikrede, som selv opplyste å ha spesialkompetanse i bruk av propanpistol, hadde handlet grovt uaktsomt. Nemnda kom til at foretaket kunne avkorte sikredes erstatning med 10 %, og viste blant annet til at kombinasjonen av synbar skaderisiko og muligheten for omfattende skader tilsa at forholdet var grovt uaktsomt.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning etter brann.

Sikredes bolig var 6.1.24 utsatt for brann som startet i kjelleren, der sikrede hadde arbeidet med å tine et frosset vannrør. Han hadde benyttet en håndholdt propanpistol/blåsepistol i området rundt vannrøret. Sikrede har forklart at han holdt propanpistolen ca. 30–40 cm bak røret i ca. fem minutter. Sikrede opplyste senere at pistolen ble satt bort og ikke brukt mer etter dette. Sikrede hadde også en dieselbrenner i rommet.

Sikrede forklarte i samtalereferat 18.1.24 at han benyttet propanpistolen rundt inntaket der vannrøret kom opp av betongen, og at røret aldri ble varmere enn kroppstemperatur. I oppfølgende samtale 19.3.24 presiserte han at bruken hadde liten effekt, og at han raskt avsluttet forsøket før han satte pistolen fra seg på en krakk.

Foretaket utførte tekniske undersøkelser av brannen og dens årsak. I teknisk notat 15.3.24 utarbeidet av F ble det konkludert med at brannen hadde startet i kjelleren på eller ved vannslangen og nedløpsrøret fra toalettet i etasjen over. Det ble vurdert om dieselbrenneren kunne ha forårsaket brannen, men undersøkelser tydet på at dette var lite sannsynlig. Rapporten

konkluderte med at bruk av gassbrenneren var den sannsynlige årsaken til brannen:

Brannårsaken

Bruk av åpen flamme fra en mapp-gassbrenner er sannsynligvis brannårsaken.

Rapport fra DBI innhentet 26.3.24 utelukket elektrisk feil som brannårsak.

Foretaket varslet 23.7.24 avkortning av forsikringsutbetalingen med 10 % begrenset til kr 500 000. Det ble vurdert at sikredes bruk av propanpistol mot vannledning og avløpsrør innendørs medførte en åpenbar fare for brann, og at dette utgjorde et markert avvik fra forsvarlig handlemåte. Sikrede klaget ved brev 17.1.25 og anførte at det ikke var sannsynliggjort at bruken av propanpistol var årsak til brannen. Foretaket opprettholdt sitt standpunkt i brev av 7.2.25.

Saken ble brakt inn for Finansklagenemnda 4.7.25.

Sikrede bestrider at foretaket kan avkorte i erstatningen. Det er ikke sannsynlighetsovervekt for at sikrede har fremkalt brannen og at vilkåret om grov uaktsomhet er oppfylt.

Avkortningen bygger på feil faktum og en udokumentert årsakssammenheng mellom brannen og bruken av propanpistol. Rapporten fra F er feiltolket når det legges til grunn at brannen startet som en flammebrann med rask utvikling, ettersom sikrede oppholdt seg i huset en liten stund etter siste bruk av propanpistolen uten tegn til brann. Propanpistolen ble brukt i maks fem minutter på lav varme med sikker avstand og kontroll. Hans tidligere forklaring til politiet om brukstid ble gitt i sjokk og kan ikke tillegges vekt. Tidslinje og telefonlogg underbygger at han i høyden hadde 50 minutter i huset totalt og minst 18 minutter i kjelleren etter siste bruk uten synlig brann.

Sikrede bestrider foretakets beskrivelse av hendelsesforløpet, som er uforenelig med at han forlot kjelleren via trasé over påstått arnested uten å få sot på seg eller benytte slukkeutstyr som stod tett ved. Sikrede har spesialkompetanse med propanpistol, og risikoen ble håndtert forsvarlig.

Sikrede anfører at dieselbrenneren ikke er undersøkt tilstrekkelig, og at det foreligger en reell mulighet for at teknisk svikt er brannårsaken. Foretakets forklaringer om brannutviklingen har dessuten vært skiftende og motstridende, noe som svekker verdien av forklaringene.

Forsikringsforetaket anfører at det er grunnlag for avkortning med 10 % pga. grov uaktsom fremkallelse av forsikringstilfellet, jf. fal. § 4-10. Den tekniske rapporten viser at arnestedet med sannsynlighetsovervekt var på eller ved vannslangen og nedløpsrøret fra toalettet i hovedetasjen, der sikrede benyttet propanpistolen for å tine frosne rør. Bruken av propanpistolen anses som den mest sannsynlige årsaken til brannen. Propanpistolen ble etter brannen funnet over én meter fra krakken hvor den sto plassert på video kl. 14.09, noe som indikerer at bruken pågikk etter dette tidspunktet. Sikrede forlot huset kl. 14.38, og brannen har etter foretakets syn startet i tiden etter dette.

Dieselvarmeren er vurdert og utelukket som brannårsak, da dens plassering ikke stemmer med arnestedet.

Foretaket anfører at bruk av propanbrenner innendørs innebærer en åpenbar brannfare, og at sikrede har forklart i avhør kort tid etter hendelsen at bruken pågikk i omkring én time. Bruk av åpen flamme for opptining av rør frarådes. Brannen startet sannsynligvis som en brann med tilnærmet usynlig flamme og minimal røykutvikling, slik at den ikke var lett å oppdage. Foretaket bestrider derfor anførselen om at brannen ville vært synlig i løpet av fem minutter.

Videre vises det til sikkerhetsforskrift for varme arbeider, som krever at brannvakt skal være til stede i minst én time etter avsluttet arbeid. Sikrede forlot huset umiddelbart etter avslutning av

arbeidet, i strid med disse kravene. På denne bakgrunn anfører foretaket at sikrede har opptrådt grovt uaktsomt ved å velge en risikofylt metode fremfor sikrere alternativer. Det vises også til at sikrede selv har opplyst å ha spesialkompetanse i bruk av propanpistol, noe som etter foretakets syn skjerper aktsomhetsnormen.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket kan avkorte med 10 % pga. grov uaktsom fremkallelse av forsikringstilfellet, jf. fal. § 4-9 annet ledd.

Fal. § 4-9 annet ledd angir:

Har sikrede ved annen forsikring enn ansvarsforsikring grovt uaktsomt fremkalt forsikringstilfellet, kan forsikringsforetakets ansvar settes ned eller falle bort. Ved avgjørelsen skal det legges vekt på skyldgraden, skadeforløpet, om sikrede var i selvforskyldt rus, og forholdene ellers.

Bestemmelsen forutsetter dels at sikrede «fremkaller» forsikringstilfellet, dels at dette er gjort ved «grov uaktsomhet».

Spørsmålet om sikrede har fremkalt forsikringstilfellet er et spørsmål om det var bruken av propanpistol som forårsaket brannen. Det er fremlagt to branntekniske undersøkelser. Tekniske undersøkelser fra DBI utelukker at brannen har startet i det elektriske systemet, og undersøkelser fra F finner det ikke sannsynlig at brannen har startet i dieselvarmeren. F konkluderer etter en bred vurdering av både tekniske og taktiske opplysninger med at det var bruken av propanpistolen som startet brannen. Nemnda legger denne konklusjonen til grunn. Brannen er i så fall «fremkalt» av sikrede.

Spørsmålet er dernest om sikredes bruk av propanpistol er «grov uaktsom». Begrepet «grov uaktsomhet» er ikke definert i vilkårene, men det følger av Rt. 1989 s. 1389, jf. også Rt-1995-486 på s. 494, Rt-2004-499 avsnitt 32 og HR-2017-1977-A avsnitt 44-45 at en handling er grov uaktsom når det foreligger «markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte. Det må dreie seg om en opptreden som er sterkt klanderverdig, hvor vedkommende altså er vesentlig mer å klandre enn hvor det er tale om alminnelig uaktsomhet».

Momentene i aktsomhetsvurderingen er de samme som ved vanlig uaktsomhet, men det kreves større grad av klanderverdighet, jf. Rt-2004-1942 avsnitt 33 til 38 og HR-2017-1977-A avsnitt 45. Relevante momenter er risikoen for skade, om risikoen var synbar for sikrede og hvilke handlingsalternativer sikrede hadde.

Partene er uenige i hvordan og hvor lenge sikrede brukte propanpistolen. Sikrede har forklart at propanpistolen ble brukt i om lag fem minutter, på lav styrke og med god kontroll. Foretaket anfører at sikredes første forklaring om opptil én times bruk må tillegges større vekt, og peker på at gassbrennerens plassering etter brannen – over én meter fra krakken der den sto kl. 14.09 – tilsier bruk også etter dette tidspunktet. Det vises også til sikredes tidsbruk i kjelleren og F-rapportens vurdering av brannårsaken.

Ut fra dette legger nemnda til grunn at sikrede var i kjelleren i en periode etter siste bruk av pistolen.

Den tekniske dokumentasjonen tilsier at sikrede benyttet propanpistolen tett på vannslangen og avløpsrør som inngår i arnestedet. Sikredes senere presiseringer om begrenset brukstid avviker fra hans tidlige forklaring gitt kort tid etter hendelsen, og må vurderes i lys av det samlede bevisbildet.

Ut fra dette er det sannsynlighetsovervekt for at propanpistolen ble brukt i mer enn fem minutter, og at den ble anvendt tett mot rør og omkringliggende konstruksjon på en måte som innebar reell risiko for varmepåvirkning.

Risikoen for skade bestemmes av sannsynligheten for skade og skadens omfang om den inntreffer. Bruk av åpen flamme innendørs, og særlig i en kjeller med begrenset ventilasjon, rørføringer og potensiell tilstedeværelse av skjult brennbart materiale i konstruksjonen, representerer en kjent og betydelig brannfare. Risikoen er forsterket fordi varmepåvirkningen kan skje i områder som ikke er visuelt tilgjengelige for den som utfører arbeidet, slik at en begynnende brann ikke nødvendigvis er synlig umiddelbart. Når sikrede likevel valgte å benytte propanpistol for avisingsarbeid innendørs, tilsier dette at det ble tatt en bevisst risiko.

Det mulige skadeomfanget ved brann i boligen var også betydelig fordi brann kan føre til omfattende materielle skader og også fare for liv og helse. Kombinasjonen av synbar skaderisiko og mulighet for omfattende skader tilsier at forholdet var grovt uaktsomt.

Sikrede hadde dessuten flere sikre og praktiske gjennomførbare handlingsalternativer. Sikrede kunne engasjere en profesjonell tjenesteyter med kompetanse på avising, eller benytte en metode for opptining uten bruk av åpen flamme, slik som varmeelementer, varmluft eller isolasjonstiltak over tid. Det er ikke fremlagt informasjon som tilsier at situasjonen krevde umiddelbare tiltak for å avverge skade, og begrenset tid kan derfor ikke begrunne valg av en metode med høy brannrisiko.

Sikrede forlot også huset kort tid etter bruk av propanpistolen, og sikret dermed ikke nødvendig overvåkning i tidsrommet der risikoen for antenning var størst. Dette er i strid med den kontroll som må forventes ved arbeid med varme kilder innendørs. Det er også et moment i skjerpene retning at sikrede selv har vist til særlig teknisk kompetanse i bruk av propanpistol. Når den ansvarlige har forutsetninger for å forstå farene ved en arbeidsmetode, må aktsomhetsnormen etter praksis heves tilsvarende.

Nemnda mener sikredes handlemåte ut fra dette må regnes som grovt uaktsom.

Avkortning kan da skje med vekt på skyldgraden, skadeforløpet og forholdene ellers. En avkortning på 10 %, med et tak på kr 500 000, er i samsvar med praksis og må aksepteres.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Merete Anita Utgård (bransjerepresentant) og Hege Sundby (forbrukerrepresentant).